

91. møde.

Tirsdag den 17. april kl. 14.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeleler ministeren for handel, industri og søfart, at hun ønsker her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om indseende med priser og forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.

I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om særlig udbytteskat for skatteåret 1956—57 af aktieselskaber m. v.

Efter at der er meddelt folketingsmand *Hvidberg* orlov, har vedkommende gruppe til i hans sted at indtræde i udvalget med henblik på revision af lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v. udpeget *Jacob Pedersen*, som herefter er valgt.

Udenfor dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede minister for handel, industri og søfart, for at hun kan fremsætte de for hendes vedkommende anmeldte lovforslag.

Ministeren for handel, industri og søfart (*Lis Groes*): Herved har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om indseende med priser samt forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.*

Allerede under mæglingforslagets behandling i det høje ting bebudede regeringen, at den ville fremsætte forslag til en lovgivning sigtende mod at hindre en generel pris- og avancestigning i de indtrufne lønstigningers kølvand.

Det må være helt klart, at når et overvældende flertal i det høje ting enedes om

at gribe ind overfor arbejdsmarkedets parters frie ret til selvstændigt og gennem kamp at fastsætte lønnen for den kommende overenskomstperiode, må det forekomme ubilligt, om andre grupper indenfor vort erhvervsliv får adgang til frit at sætte deres indtægter i vejret, ja, oven i købet at hjemtage ekstra fortjenester på de nu indtrufne lønforbedringer.

De to lovforslag, jeg i dag fremsætter, indeholder 3 hovedbestemmelser. For det første: forslag om et generelt avancestop gældende for alle varepriser indenfor industri, håndværk og handel. For det andet: gennem den videst mulige oplysning om alle varer og deres prisdannelse at søge den frie konkurrence skærpet. For det tredje: et prisstop for alle virksomheder, der falder ind under monopolloven.

Lovforslaget om indseende med priser omfatter alle varepriser indenfor industri, håndværk og handel. § 1 fastslår, at der i tiden indtil 1. april 1957 ikke uden særlig tilladelse må finde forhøjelse sted af hjemmemarkedets varepriser indenfor industri, håndværk og handel udover, hvad der er nødvendigt for at dække de beløbsmæssige stigninger, som efter den 12. april 1956 finder sted i faktiske indkøbspriser, transport- og driftsomkostninger. Jeg er klar over, at det foreslåede avancestop ændrer erhvervslivets sædvanemæssige kalkulationsregler, og når regeringen alligevel har fundet det nødvendigt og velbegrundet at søge et sådant generelt avancestop gennemført, skyldes det ønsket om at undgå unødvendige pris- og indtægtsstigninger. Indenfor erhvervslivet bygger man i høj grad på sædvanebestemte faste procentvise avancer. Heri ligger imidlertid en tendens til, at igangværende prisstigninger, hvad årsag de end har, straks forstærkes. Prisstigningstendenser modvirkes ligeledes ved den foreslåede bestemmelse om, at det kun er faktisk afholdte indkøbspriser og omkostninger, der kan berettige prisforhøjelser. Stigninger i genanskaffelsespriser eller andre forventede pris- og omkostningsstigninger

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

afgiver således ikke grundlag for forhøjelse af priser. Også denne bestemmelse er et indgreb i mange branchers forhold, men efter regeringens opfattelse nødvendig for at sikre avancestoppets effektivitet.

Det nu foreslåede avancestop er nyt i sin ordlyd, men såvel under krigen og i efterkrigsårene som under prisstigningsbølgen i 1951 gennemførtes bestemmelser, der ligesom det foreliggende lovforslag søgte at forhindre avanceforhøjelser. Som følge af hele dette indgrebs karakter bør det ikke opretholdes længere end nødvendigt, og man har derfor foreslået midlertidigheden præciseret gennem angivelse af en tidsfrist på 1 år.

Erfaringerne ved tidligere pris- og avance-regler, i særdeleshed under sidste krig, viser, at kontrollen med avancebegrænsninger er langt vanskeligere at gennemføre end f. eks. kontrollen med maksimalpriser. For at sikre, at det nu foreslåede avancestop kommer til at virke fuldtud efter sin hensigt, har man foreslået kontrolforanstaltninger, der ikke tidligere har været anvendt. Man har således pålagt de erhvervsdrivende, at de skal udarbejde og underskrive fuldstændige fortegnelser over de den 12. april 1956 gældende priser, og at de ved *enhver* prisforhøjelse skal indsende indberetning herom til monopoltilsynet og redegøre for grundlaget for den skete forhøjelse.

Lovforslagets kapitel II tilsigter gennem forbrugernes direkte medvirken at holde konkurrencen levende. En forudsætning for en sådan aktiv medleven fra forbrugernes side er imidlertid oplysning. Gennem prisundersøgelser påhviler det monopoltilsynet nøje at følge den indenlandske prisudvikling samt at foretage undersøgelser af prisdannelsen på alle brancheområder, hvor tilsynet finder anledning dertil. Disse undersøgelser vil imidlertid først få virkelig betydning, når de offentliggøres på en sådan måde, at såvel interesserede forbrugerorganisationer som den enkelte køber kan få tilstrækkelige oplysninger om reelle priser og prisforskelle og nyttiggøre den erhvervede viden i sine indkøbsdispositioner.

For at husmødrene ved deres indkøb skal have mulighed for at løse denne opgave, må varerne i detailhandelen være

ledsaget af sådanne oplysninger, at husmødrene sættes i stand til at veje pris mod kvalitet og vurdere prisforskellen mellem de forskellige varer, der er på markedet. Det er derfor ikke alene nødvendigt at give forbrugerne oplysning om priserne, men også om varernes sammensætning, indhold og egenskaber. Endvidere er det et selvfølgelig krav, at forbrugerne for emballerede varers vedkommende uden vanskelighed kan få oplysning om varernes nettovægt. Der er derfor ved loven givet monopoltilsynet bemyndigelse til at foreskrive prisskiltning og prismærkning samt til at pålægge virksomhederne at forsyne de varer, der udbydes i detailhandelen, med oplysning om varernes indhold, sammensætning og nettovægt. Gennemførelsen af sådanne foranstaltninger vil iøvrigt tilskynde til en hensigtsmæssig standardisering af vareudvalget. Denne vil dels kunne billiggøre produktionen, dels lette forbrugerne overblikket over markedet og derigennem fremme en effektiv konkurrence. Disse bestemmelser vil også have betydning i forbindelse med arbejdet med bedre kvalitetsmærkning af de almindelige forbrugsvarer og i det hele taget virke fremmende på husmødrenes prisbevidsthed. Ved at lade forbrugerne optræde som aktive priskontrolører skærpes konkurrencen indenfor erhvervslivet, og dette vil bidrage til at holde priserne nede på et rimeligt niveau.

Forslaget om ændring i monopolloven medfører den betydningsfulde skærpelse, at ingen virksomhed, der omfattes af loven og er indført i tilsynets register, kan foretage prisforhøjelser uden forud indhentet tilladelse fra monopoltilsynet. Herved foreslås i realiteten et prisstop for alle de erhvervsområder, hvor konkurrencen er begrænset. Endvidere foreslås der givet monopoltilsynet den vidtrækkende beføjelse, at tilsynet i lighed med den lovhjemmel, der i 1951 blev givet prisdirektoratet, skal kunne bestemme, at en branche som helhed selv skal bære de efter den 1. marts 1956 indtrufne løstigninger. Ved bedømmelse af, om disse virksomheder således skal nægtes kompensation for stigende lønomkostninger, skal monopoltilsynet tage hensyn til de bestående indtjeningsforhold indenfor branchen.

I forventning om stabile eller nedad-

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

gående priser regnede man ved monopollovens vedtagelse sidste år med en afvikling af den i lovens § 24 indeholdte bestemmelse, hvorefter en lang række virksomheder indenfor det monopolprægede område ikke uden monopoltilsynets godkendelse kunne iværksætte prisforhøjelser. Det fastsattes derfor i monopolloven, at denne bestemmelse kun skulle gælde i tiden indtil den 1. juli d. å. Som forholdene nu har udviklet sig, er det ikke alene påkrævet at opretholde denne bestemmelse, men det er tillige nødvendigt, at området for bestemmelsen udvides til at omfatte samtlige virksomheder, der er anmeldelsespligtige i henhold til monopolloven.

Den lovgivning, der her er foreslået, tager sigte på en rimelig begrænsning af priser og avancer i erhvervslivet samt på fremme af konkurrence og sund prisdannelse her i landet, også på længere sigt.

Når det gælder om at sikre en sund prisudvikling og bevare landets konkurrenceevne i forhold til udlandet, må hensynet til helheden gå forud for særinteresserne. Det er mit håb, at der kan nås tilslutning til de foreslåede foranstaltninger, og at der fra erhvervslivets side vil blive vist samme resignation og mådehold med hensyn til de fremtidige indkomstmuligheder, som man overfor arbejderne har stillet krav om.

Ifølge hele deres karakter er det nødvendigt, at lovforslagene færdigbehandles hurtigt, da de foreslåede indgreb ellers vil miste deres effektivitet. Jeg tillader mig derfor at indstille de to lovforslag til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om særlig udbytteskat for skatteåret 1956—57 af aktieselskaber m. v.

Efter at lovgivningsmagten ved at op-høje mæglingsforslaget til lov har grebet ind i den frie lønfastsættelse, har regeringen fundet det påkrævet også at gribe ind overfor fastsættelsen af priser og avancer. Lovforslag herom fremsættes samtidig hermed af handelsministeren. I denne forbindelse har regeringen overvejet muligheden

for ad lovgivningsvejen at påvirke selskabernes udbyttepolitik. Mange selskaber har i det sidst afsluttede regnskabsår haft stigende indtægter, og dette forhold har i en række tilfælde medført forhøjelse af aktieudbyttet.

Man har været inde på den tanke at imødegå tendensen til højere udbytte ved en lovgivning om udbyttebegrænsning. Under hensyn til de vanskeligheder, der er forbundet med udformningen og praktiseringen af en udbyttebegrænsningslov, der tager sigte på den nuværende situation, har man imidlertid foretrukket at tilskynde selskaberne til at holde igen på deres udbytteudbetalinger ved en forøgelse af beskatningen af udbytte m. v.

Den særlige udbytteskat, der foreslås indført, skal andrage 50 pct. at det beløb, der for skatteåret 1956—57 udskrives som udbytterate, og kan anslås at ville indbringe ca. 15 mill. kr.

Det må være enhver ansvarlig selskabsledelses opgave i den nuværende situation at drage omsorg for, at den særlige udbytteskat ikke formindsker selskabernes investeringer, men alene reducerer de beløb, der reserveres til udbytteudbetalinger. Der synes også at være mulighed for, at udbytteskatten kan svares, uden at investeringerne formindskes, da aktieselskaberne i 1954 efter fradrag af samtlige skatter havde en indkomst på ca. 750 mill. kr., hvoraf ca. 300 mill. kr. blev anvendt til udbetaling af udbytte, og meget taler for, at indtægterne siden har været større.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til en hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Formanden: Eksemplarer af de fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af en stedfortræder til landsnævnet vedrørende omnibus- og fragtmandskørsel (i stedet for Foss).

(Jfr. tidenden sp. 4121).

Valgt blev: *Jørgen Jørgensen (Ullerup).*